



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

III. Per quidnam formaliter sit in loco.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

quæst. 1. art. 1. Suarez Metaph. tom. 2. disputat. 50. sec. 1. num. 5. & significant Scotus in 2. d. 2. quæst. 1. Bassolis quæst. 1. art. 3. Capreolus q. 2. art. 1. & 3. & Soncinnasibidem.

Respondeo primo, minorem non esse certam. Primo enim fatendum est, saltem durationem rei successivam, scilicet motum & tempus intrinsecum, esse aliquid à parte rei distinctum ab ipsa existentia rei permanentis, quæ mutatur aut tempore mensuratur, puta motum & durationem nutritionis, augmentationis, ab ipsa existentia animalis quod nutritur & augetur. Secundo valde probabile est, ipsam etiam durationem permanentem cuiusque rei, ab ipsa re seu existentia rei, à parte rei, seu ex natura rei esse distinctam. Ita docent Richardus in 2. distin. 2. q. 1. a. 1. Mairon q. 2. Argentina quæstion. 1. articu. 1. quos sequuntur Conimbricenses lib. 4. Physic. cap. 14. quæst. 2. artic. 2.

Ratio est. I. Existentia rei esse potest sine duratione; ut si res in instanti per primum sui esse incipiat, & simul in eodem instanti per vitimum sui esse desinat, ut fieri posse, contra Ariminensem, alibi diximus, & concedit etiam Suarez tom. 1. Metaph. disput. 19. sec. 9. num. 8. II. Vtraque habet conceptum primo intentionalem, plane diversum, quorum unus non est alius, nec includit alium: quia ratio existentie solum in eo consistit, ut res sit extra suas causas; duratio vero moram & perseverantiam eiusdem existentie significat. III. Sicut hoc vel illud Vbi est separabile à re, non tamen omne Vbi; ita etiam hæc vel illa, tanta vel tanta duratio est separabilis à re & existentia rei: esto duratio uniuersim non esset separabilis ab existentia rei. IV. Existentia & duratio sine æternitate Dei distinguuntur inter se, virtute, ut suo loco dictum: Ergo existentia & duratio rei creatæ inter se distinguuntur à parte rei. V. Si tempus non distingueretur à parte rei ab existentia, tunc non posset poni in prædicamento; siquidem existentia per se in prædicamento non ponitur.

Nec obstat, quod creatio & conseruatio rei à parte rei non distinguantur; cum tamen creatio tendat formaliter in existentiam rei; conseruatio autem in eiusdem rei durationem. Respondetur enim negando eam esse rationem creationis & conseruationis. Vtraque enim formaliter tendit in existentiam rei, hoc solum discrimine, quod creatio cum nouitate essendi, conseruatio sine nouitate essendi; quæ sola connotatione extrinseca differunt. Dices. Existere in vnico solū instanti, non est aliquid à parte rei distinctum ab existentia. Ergo nec duratio. Respondetur negando consequentiam, quia duratio dicit modum existentie, rei existentis superuenientem; non autem sola existentia per vnicum instant.

Quia tamen etiam opposita sententia probabilis est, & multis forte magis probatur; responderi potest secundo, discrimen esse inter Vbi & durationem. Nam Vbi per se est terminus motus localis distincti ab ea mutatione, quæ res producitur: duratio vero non est per se terminus alicuius eiusmodi motus; ac proinde ratio nulla est, cur hæc ab existentia à parte rei distingui dicatur. Deinde duratio solum dicit, perseverantiam & permanentiam ipsius existentie: permanentia verò rei prioris, ut sic, non dicit aliquam mutationem eius rei; sed potius constantem & im-

mutatum statum seu conditionem: acquirere autem hunc vel illum locum, cum idem sit, quod moueri localiter, dicit intrinsecam mutationem rei existentis superuenientem. Nec obstat, quod res in prima sui creatione vel productione est in loco & acquirit locum absque mutatione locali. Nihilominus enim, quia id ipsum esse in loco, ex se & sua natura potest esse terminus motus localis rei existentis superuenientis, satis patet, id esse aliquid à parte rei ab ipsa existentia distinctum. Adfert quidem Suarez tom. 2. Metaph. disput. 50. sect. 2. num. 19. alias rationes discriminis inter Vbi & durationem rei: sed quæ parum solidæ videntur.

DVBIVM III.

Per quidnam formaliter Angelus sit in loco; seu quæ sit Angelorum ratio existendi in loco.

S. Thom. 1. p. q. 52. a. 7.

Corpora in loco circumscriptiuo formaliter esse per quantitatem, omnes consentiunt; sed per quidnam Angelus, seu substantia alia incorporea, ut anima rationalis, cum sit quantitatis experta, formaliter, proprie & immediate sit in loco, valde controuertitur inter Theologos. Et referuntur hæc de re septem vel octo sententiae, ut fere referunt etiam Gregorius de Valentia quæstione tertia, pun. 2. Vasquez disp. 188 & Suarez hic lib. 4. à cap. quarto, tametsi forte re ipsa non omnes dissentiant, ut dicemus.

Prima sententia est, Angelum esse in loco, per qualitatem, seu proprietatem quandam diuinitus ei superadditam. Pro hac communiter refertur Aletensis 2. part. quæstion. 32. mem. 1. Sed quem, etsi obscurius locutum, Suarez tamen capit. secundum, numero decimo, benigniore sensu explicat, ut per proprietatem illam (non enim vocat qualitatem) solum intellexerit, extrinsecam Dei legem, qua fit, ut Angelus semper aliquo corpore contineatur, ut dub. præced. assert. 6. dictum.

Secunda sententia est, Angelum formaliter esse in loco per operationem transeuntem. Ita docent Egidius in prim. distinct. 37. 2. part. articulo primo quæstione prima. Ferrariensis 3. contigent. cap. 68. & plane videtur olim fuisse sententia Sancti Thomæ in 1. distin. 37. quæstion. tertia, ut retulimus dubio primo, assertionem secunda; siquidem ibidem etiam asserit, Angelum nullibi fore, si nusquam operetur ad extra: quod ita etiam docent citati; referentes etiam pro eadem sententia Sancti Thomæ hic quæst. 52. art. 1. sed immerito, ut dicemus.

Tertia sententia est, Angelum formaliter esse in loco, aut per operationem transeuntem, aut per aliquid instar operationis, seu actiue, seu passiuæ, dum nempe Angelus præest loco, eumque conseruat, aut tuetur &c. Ita docuit Sanctus Thomas quodlib. prim. articulo quarto, & sequitur Capreolus in 2. distinct. 2. quæstione 1. articu. 1. conclus. prim. qui ex Sancti Thomæ ibidem.

ita hanc rem explicat: Dico autem operationem communiter, secundum quod Angelus se habet ad corpus contentum in loco, per modum presidentis, aut ministrantis, aut aliquo modo agentis, aut patientis. Idem docet Piquis Mitandulanus in Apolog. quaestione prima.

5 Quarta sententia est, esse formaliter in loco, per applicationem virtutis qualemcunque ad operandum operatione transeunte. Ita loquitur Sanctus Thomashic quaestione, 52. articulo primo, & præter Caietanum ibidem, ac recentiores Thomistas, sequitur etiam Albertinus tom. 1. princip. 1. coroll. 16. numero 9. qui id explicat de applicatione virtutis saltem potentiali. Idem docent Argentina in 1. distinct. 37. quaestione. 1. & 2. & Goffredus quodlib. 8. quaestione. 13. apud Scotum infra. Requirit autem ea applicatio virtutis secundum Caietanum, notitiam practicam de aliquo operabili.

6 Quinta sententia est, Angelum immediate per suam substantiam esse in loco; seu communi & vniuersali, vt docet Durandus in prima distinct. 37. part. 2. quaestione prima, iuxta dicta dub. præcedent. assert. 5. seu proprio & determinato; vt docent Bonauentura in 1. distinct. 37. articulo primo quaestione prim. & in 2. distinct. 2. part. 2. artic. 2. quaestione prima. Scotus in 2. distinct. 2. quaestione sexta. Gabriel distinct. 2. quaestione secunda, articulo secundo. Ariminenis quaest. 2. artic. 2. Marfilus in 2. q. 2. art. 1.

Sexta sententia est, Angelum omnibus his modis posterioribus quatuor esse in loco, diuersa tamen ratione, iuxta ea, quæ inferius dicentur. Ita Gregorius de Valentia hic citat, quaestione tertia. pun. 2.

7 Septima sententia est, Angelum nulla ratione ex prædictis esse in loco; sed modo aliquo absoluto, addito substantiæ Angeli, & ex voluntate ipsius pendente, vt pro libito possit eo penitus carere: quo nempe ipse Angelus realiter coniungatur alicui corpori, ratione cuius ipse secundario in loco sit, quique diuersus sit ab ipso modo propinquitatis secundum locum, seu præsentia localis; & proinde inuariatus maneat, etiam si varietur distantia Angeli à fixis partibus mundi. Ita Vasquez citat, disputat. 188. capit. 7. qui putat, idem indicare Henricum, quodlib. 2. quaest. 9. dum confutat aliorum sententiam dixit, Angelum non posse esse in loco nuda sua substantia. Sed quod dictum melius iuxta sequentem sententiam intelligitur.

8 Est igitur octaua sententia, Angelum formaliter esse in loco per vbi seu modum intrinsecum, dub. præced. explicatum, & in ipsa substantia Angeli immediate inhaerentem, qui moto Angelo etiam ipse mutetur & desinat, alio tamen succedente. Ita Suarez in Metaph. disputat. 40. & hic libro quarto cap. 7.

Vt autem nostram de hac re sententiam explicemus; proponemus prius aliquot assertiones negatiuas aliquibus ex relatis sententiis oppositas, deinde alius subsequenti conclusionibus, præmissa aliqua notatione, veriore sententiam breuiter declarabimus & confirmabimus.

9 Assertio I. Angelus non est in loco, per aliquam

qualitatem, vel proprietatem, præter aut supra naturam ipsi, seu corpori in quo est, à Deo communicatam. Ita communis & certa sententia Doctorum, contra primam superius relatum. Ratio est manifesta. Quia Angelus naturaliter acquirit & mutat locum. Quare etiam oppositam Alensis sententiam eo modo intellectam Suarez capit. secundo, numero decimo, valde absurdam & intelligibilem iudicat, sed qui simul, vt dictum, Alensem in meliorem sensum interpretatur.

10 Assertio II. Angelus etiam non est in loco, per solam operationem transeuntem, seu virtutem operatiuam ad extra, eiusue applicationem ad operandum. Ita contra secundam, tertiam, & quartam sententiam, omnes auctores pro quinta, sexta, septima, & octaua sententia relati. Probatur. Quia etiam si Angelus nihil operetur ad extra, nec statuat operari; imo per impossibile nec possit quicquam operari, erit tamen in loco, dummodo suam retineat entitatem & substantiam, per quam indistans seu præsens sit alicui loco, seu corpori ipsius vniuersi. Quod adeo certum habuisse ferunt Doctores Parisenses, referente Henrico, loc. citat. Molina quaestione. 52. articulo primo. & Vasquez disputat. 188. cap. sexto, vt contrariam sententiam vocant errorem. Accedit quod ita anima etiam Christi olim apud inferos, & animæ beatorum nunc in cælis vere existunt, vbi tamen ad extra forte nihil, aut non semper operantur: eas vero abusive solum & metaphoricè in cælis esse, vt de Angelis in celo Empeyreo existentibus, dixit Caietanus, plane absurdum videtur, ne dicam periculosum.

11 Assertio III. Angelus etiam proprie & formaliter non est in loco, per modum absolutum, à modo præsentia Angeli in loco distinctum; quo Angelus corpori alicui realiter coniungatur, quique idem ac inuariatus maneat, etiam si varietur distantia Angeli, à fixis partibus mundi. Ita contra septimam sententiam Vasquezii, ceteri auctores omnes, & ex instituto Suarez hic lib. 4. cap. 6. Probatur. I. Quia etiam si Angelus nulli corpori reali vnione, coniungatur, erit nihilominus suam entitatem & substantiam præsens seu indistans ab aliquo corpore, in quo est, adeoque in loco. II. Quia modus ille, quo Angelus coniungitur cum corpore vel mobili, habet se sicut modus, quo corpus aliquod coniungitur vasi vel vesti; qui certe talis non est, vt eius ratione corpus sit in loco. III. Ex opposita sententia sequitur, Angelum realiter mutari, quoties mutato corpore, cui erat coniunctus, alterum ibi succedit, etiam si distantia à polis fixis non varietur: quod plane est absurdum, cum sit independens à corpore, vt bene etiam Suarez capit. octauo numero quinto. IV. Impossibile est, vt distantia Angeli seu corporis, cui vnitus secundum substantiam est Angelus, variata, non varietur modus ille, quo Angelus formaliter est in loco; sicut fieri non potest, vt mutato loci spatio, non mutetur vbi locale corporis. Ratio est. Quia id, per quod formaliter Angelus est in loco, est quasi forma quadam ipsi Angelo essendi in loco; ita vt esse in loco sit formalis effectus eius quasi formæ: sed impossibile est effectum formalem variari, non variata forma; Ergo etiam impossibile est, vt Angelus seu corpus illud cui per indistans-

distantiam coniunctus est, mouetur loco, seu mutet substantiam ad fixas partes mundi, adeoque ut in alio sit loco, & modus ille per quem est in loco, sit inuariatus. Quod si quis dicat, Angelum non mutare locum, etiam si corpus, cui per substantiam suam præsens & coniunctus manet, mutet locum, certe hoc ipso dicit rem impossibilem, & quæ intelligi nullo modo potest; ut bene etiam Suarez libro quarto, cap. nono, numero quinto, præsertim cum concedatur, Angelum eo casu mutare distantiam à fixis partibus mundi. V. Denique hæc sententia loquitur de loco Angeli, velut de vase mobili; quod iuxta Aristotelem tamen & Philosophos, 4. Physic. utique differt à loco; qui ut sic immobilis esse debet. Omitto quod multis Suarez citat. capit. sexto disserit, hunc modum vnionis realis cum corpore, neque esse necessarium, neque secundum naturas rerum, aut ordinariam Dei potentiam possibilem. &c.

12 His præmissis, ut vera sententia etiam affirmate explicetur, animaduertendum est, iuxta ea, quæ docent etiam Molina hic quæstion. 52. articulo primo, disputat. vnic. & Suarez 3. part. tom. 3. disput. 47. & 48. cum quaeritur, per quidnam res aliqua sit in loco, posse vel inquiri ipsam causam formalem, seu rationem, qua formaliter res est in loco; qualis quidem in corporibus ex recepta Philosophia, est modus quidam realis, intrinsecus rei locatæ, pertinens ad Prædicamentum Vbi, qui mutatur, quoties res loco mouetur; & est fundamentum relationis propinquitatis seu præsentia: vel propriam & immediatam causam subiectiuam, ac materialem, seu id, quod est immediate susceptiuum illius formæ; cuius adeo per se primo conuenit esse in loco; quæ si de loco circumscriptiuo corporum loquamur, est quantitas. Vel denique etiam inquiri potest id, quod est causa extrinseca, ut aliquid sit in loco; siue sit causa effectiua, qualis solet esse generans corpus in tali loco; aut ipsum corpus sese ad talem locum mouens, in eoque constituens; siue sit causa finalis; quæ cum corpus ab extrinseco mouetur, est operatio, vel quies in eodem loco. Quo posito, eodem modo, seruata proportione, de loco Angeli ratiocinandum est, ut sequentibus assertionibus declaratur.

13 Assertio IV. Causa & ratio formalis existentia: localis, seu essentialis alicubi, in Angelo est ipsum Vbi Angelicum; seu modus realis & accidentarius præsentia: in Angeli substantia immediate existens, præcedenti dubio explicatus. Ita Molina loc. citat. Suarez cit. disp. Metaph. 46. sect. 22. & in simili 3. part. tom. 3. disputat. 47. & 48. & hic libro quarto, capit. septimo, quem ex recentioribus sequuntur Besantius & Malonius ab eodem ibidem citati; & ex antiquioribus non obscure indicant Richardus, A. lensis, Henricus, citati dub. præcedent. assertio. 1. Nec dissentiant alii Scholastici, citati pro quinta sententia, qui docent, Angelum esse immediate in loco per suam substantiam; non enim excludunt vbi seu rationem existendi in loco, sed solum aliquid à substantia Angeli diuersum, habens se per modum subiecti, cui immediate conueniat esse in loco, ut dicitur. Idem plane indicat Hugo Victorinus lib. de sacram. part. 3. cap. 18. vbi ait: *Angelum esse in loco, quoniam alicubi præsens cernitur; & esse lo-*

calem, quoniam cum sit alicubi, non ubique inuenitur. Et infra dicit: Spiritum esse localem, quoniam in loco per præsentiam nature, & operationis concluditur.

14 Ratio pro hac assertionem petitur; tum ex refutatione aliarum sententiarum, quatenus huic assertioni aduersantur: Tum quia hoc modo optime seruatur proportio inter Angelum & Corpus, quatenus in loco existunt, ut dictum. Tum quia non repugnat, Angelo seu spirituali substantia, habere modum intrinsecum Vbi localis, ut dictum dubio præcedenti. Eo vero posito, sufficienter explicari possunt omnia, quæ de loco Angeli, eiusque existentia in loco in scriptura ac SS. Patribus dicuntur, aut inde deducuntur; Nam ut ex proportione corporum bene declarat Suarez citat. capit. septimo, numero secundo, dum Angelus dicitur esse alicubi, vel hic, vel alibi, duplex denominatio ipsius Angeli potest considerari: vna intrinseca Angelo, in eoque immutabilis, quamdiu ipse loco non mouetur; alia est extrinseca desumpta à præsentia seu quasi continentia loci extrinseci: ad vtramque autem denominationem sufficit Vbi Angelicum, simul cum coexistentia simultanea extrinseci corporis in eodem quasi spatio: nam primam denominationem habet Angelus ex modo illo intrinseca præsentia; hanc vero ex coexistentia cum corpore, ut dictum.

15 Solum obicitur, ex hac sententia consequens esse, inter Angelos posse esse propinquitatem & distantiam, fundatam immediate in illis, sine interuentu corporum: & similiter posse Angelum realiter distare à corpore, etiam si neque angelus sit in corpore, nec inter ipsum & corpus reale ac corporale spatium interiectum sit: quorum vtrumque videtur absurdum. Quia spiritus est indiuisibilis, ac proinde ex se non est capax distantia: vel propinquitatis: nec seclusa quantitate vllum reale intervallum, adeoque nec distantia realis intelligi potest.

16 Respondeo cum Suarez hic lib. quarto, capit. octauo, concedendo sequelam, & negando minorem. Quia per hoc, quod Angelus est indiuisibilis entitas, solum efficitur, ut is à seipso non possit, secundum aliam & aliam sui partem distare, sicut caput hominis distat à pedibus: nihil autem obstat, quo minus ab aliquo alio, siue corpore, siue spiritu, secundum se totum vere ac realiter distare possit, etiam nullo reali spatio interueniente. Id quod etiam in rebus corporeis variis exemplis potest demonstrari.

Nam parietes huius cubiculi V. G. non minus vere ac proprie inter se distarent, etiam si aer intermedium annihilaretur, quam nunc distant. Et cælum Empyreum ab inferno non minus distaret, quam nunc, etiam si corpora omnia intermedia annihilarentur. Et si extra & super cælum Empyreum, D E V S plures cælos crearet, & postea medios annihilaret, supremum certe non minus distaret, quam ante annihilationem mediorum distabat. Sicut etiam distantia realis inueniretur inter duo puncta extrema distantium linearum vel corporum, & inter eadem permaneret, si separata & immota possent conseruari. Ex qui-

bus

bus efficitur, fundamentum proximum præsentia, vel distantia realis (accipiendo distantiam pro ipsa relatione distantia, non pro intermedio spatio) non esse quantitatem corpoream, nec intermedium corpus, sed vbi reale & intrinsecum, siue corporale sit, siue spirituale ipsorum extremorum; ut pluribus ibidem persequitur Suarez. Neque tamen ideo concedendum, Angelum per se & ratione sui etiam habere posse situm: quia situs significat partium positionem in loco, seu modum ex tali partium positione in toto resultantem, qui non conuenit Angelis: ut nec sine respectu ad corpora, siue ad centrum vniuersi, *supra* aut *infra* esse dici possunt.

17 Assertio V. Causa vero & ratio quasi materialis & subiectiua, per quam Angelus immediate etiam est in loco, est ipsamet entitas & substantialis perfectio, seu quasi quantitas quædam virtutis ipsius Angeli. Ita Molina, Suarez, & Gregorius de Valentia locis citatis; eademque plane est mens authorum quintæ sententiæ, qui, ut dictum, non excludunt medium per modum formæ, sed solum per modum subiecti. In quo etiam recte discrimen constituunt inter corpus & Angelum. Quia causa & ratio materialis, seu quasi subiectiua, per quam corpus circumscriptiue est in loco, est quantitas corporea, ut dictum: hanc vero non habet Angelus; sed habet tamen quasi quantitatem virtutis, in ipsamet perfectione suæ entitatis & substantiæ positam, per quam sit, ut possit esse in tanto vel tanto loco; Ergo loquendo de causa & ratione quasi materiali & subiectiua, Angelus immediate per suammet substantiam, mediante tamen, ut dictum, per modum causæ & rationis formalis ipso vbi intrinseco eiusdem, est in loco. Et confirmatur ex dictis dubio primo. Nam & sua entitate ac substantia necessario Angelus est in aliquo loco, seu diuisibili, seu indiuisibili: quantitate autem illa perfectionis substantialis sit, ut possit esse in tanto, & non in maiori loco, ut dictum.

18 Assertio VI. Loquendo de ratione, & causâ extrinseca, existendi in loco, causa quidem efficiens principalis, vel est DEVS, dum Angelum creat in tali loco; vel ipse Angelus, sese hoc aut illo loco constituens: secundaria per modum applicantis, est voluntas Angeli; hac enim pro arbitrio potest esse in hoc vel illo, atque etiam in maiori vel minori loco, intra latitudinem tamen loci adæquati: per modum vero exequentis, est ipsamet potentia motiua Angeli. Causa finalis est, aut quies in loco, aut etiam operatio aliqua transiens.

Vtraque enim de causâ Angelus locum aliquem occupat V. G. cælum, ut ibi Dei fruitione beatus & quietus degat; terram, ut ibi varia ministeria obeat, ut patebit quæstione sexta. Quæ omnia fere etiam notauit Molina loc. citat. & partim ex terminis patent; partim magis declarabuntur in sequentibus.

19 Ex quibus colligitur primo, quid de sententiis superius relatis sentiendum sit. Prima enim intellecta, ut sonat, eodemque modo septima, plane falsa est, ex prima & tertia assertione. Secunda, tertia, & quarta falsa est, siue loquantur autho-

res illi (ut sane loquuntur) de ratione formali, siue siue de ratione quasi subiectiua, per quam Angelus est in loco, ex assertione secunda & quinta: ad verum autem sensum possent reduci, si de causa extrinseca finali loquerentur; iuxta sensum assertionis sextæ: sed huc non respererunt citati auctores; neque de hoc proprie est controuersia. Si tamen, quod circa quartam sententiam retulimus, per potentialem applicationem virtutis ad operandum, intelligatur ipsa locatio Angeli, quæ secundum suam substantiam præsentem seu indistantem constituit alicui loco; quo fit, ut iam saltem possit in eo loco operari, non differet hæc sententia à nostrâ; nisi in modo loquendi, in quo tamen ipso & obscuritas, & minus propria loquendi ratio displicet. Quinta sententia verissima est, iuxta sensum assertionis quintæ.

20 Vbi præterea obseruandum, etsi hoc loco quæstio sit, & controuersia, per quidnam proprie & formaliter Angelus sit in loco, quod quidem in primis ad ipsam causam seu rationem formalem, per quam Angelus est in loco, pertinet; nihilominus tamen id etiam referri posse, ad immediatam causam seu rationem subiectiuam, hoc sensu, ut per eam dicatur Angelus esse formaliter in loco, non tanquam per causam formalem, sed subiectiuam; adeoque ut vocula *formaliter* appellet verbum esse in loco, non ipsam rationem, per quam Angelus dicitur esse in loco. Sicut dicere possumus, corpus formaliter esse in suo loco per quantitatem, non quod quantitas sit ipsa ratio formalis existendi in loco, sed quod sit ratio immediata ex parte subiecti, per quam subiectum aptum est esse hoc modo in loco, & cui per se primo conuenit, eomodo esse in loco.

Hoc ergo sensu rectissime dicere poterunt auctores illi, Angelum formaliter esse in loco per suammet substantiam immediate, hoc est, nulla alia ratione ex parte subiecti, seu per modum causæ subiectiue mediante: cuius oppositum in corporibus accidit, ut dictum.

21 Sexta sententia nec ad mentem authorum quatuor posteriorum modorum, nec ad quæstionis statum, seu rem ipsam, de qua proprie quæstio est, satis videtur respexisse: siquidem operatio ipsa aliquid plane extrinsecum est Angelo; ac proinde per eam Angelus ipse proprie ac intrinsece non est in loco, nisi velut per causam quasi finalem, ut dictum. Octaua denique sententia coniuncta quintæ nobis probatur, quam assertionem quarta & quinta probauimus & explicauimus, siquidem, ut dictum, quinta sententia octauæ minime aduersatur, sed plane cum ea congruit, iuxta diuersam acceptionem rationis illius, per quam Angelus est in loco, ut dictum.

22 Colligitur secundo, quid hæc in re de sententia Sancti Thomæ iudicandum sit. Quamuis enim & ipse diuersis locis, varie de hac re locutus sit, ut vidimus, & varie etiam ab eius sectatoribus explicetur & defendatur, ut superius quoque retulimus, considerando tamen postremam eius resolutionem, quam hic quæst. 52. art. 1. in summa

nobis

nobis exposuit, videri potest eius sententia. ab ea, quam explicauimus, reipsa non valde esse aliena, neque forte nisi in modo loquendi differre. Ita enim loquitur ibidem: *Corpus est in loco per hoc, quod applicatur loco, secundum contactum dimensionis quantitatis, quae quidem in Angelis non est, sed est in eis quantitas virtualis.* Per applicationem igitur virtutis Angelicae ad aliquem locum qualitercunque, dicitur Angelus esse in loco corporeo. Vbi per virtutem plane intelligit ipsam quantitatem virtutalem (vti antea vocauerat) perfectionis substantialis, quae in Angelo est; & respondet quodammodo quantitati corporis locati, vt ipse antea dixerat, & nos superius explicauimus assert. 5. Vnde etiam idem sanctus Thomas quaestione 53. articulo 2. ad 2. ait: *Dum Angelus mouetur, eius essentiam (quam nimirum antea dixerat virtutem) applicari diuersis locis.* Per applicationem autem illam qualitercunque, intelligit ipsam praesentiam seu vbi locale, à quocunque demum causatum, seu quocunque modo quoad caetera, nimirum secundum operationem, aut quietem, se se habens: etsi idem sanctus Thomas in 1. sent. loco citat. plane videatur sensisse, Angelum formaliter non esse in loco, nisi per operationem aliquam transeuntem; sine qua etiam cum nullibi futurum dixerat, vt supra retulimus dubio 2. assert. 2. Quomodo autem cum sententia hoc modo explicata, coherent ea, quae idem sanctus Thomas quaestione 52. articulo 3. docet, non posse duos Angelos simul esse in eodem loco, fateor difficile esse explicare: tamen si haec difficultas in omni fere etiam sententia, siue explicatione sancti Thomae locum habeat; si quidem etiam eius discipuli fatentur, ex mente sancti Thomae non esse opus actuali operatione, vt Angelus sit in loco; sed sufficere applicationem qualemcunque; multo minus opus erit, vt tanquam causa totalis operetur in loco. Ad quem modum etiam Molina quaestione 53. articulo 1. contra Thomistas satis ostendit, ea, quae de loco, & motu locali Angeli, ex mente sancti Thomae, vt putant, ipsi asserunt, non satis inter se cohaerere. Sed hac de re plura dubio 6.

DVBIUM IV.

Vtrum Angelus simul possit esse in pluribus locis; & an necessario sit in loco sibi adaequato, & quanto, quoue modo figurato.

S. Thom. 1. p. q. 52. a. 2.

1 Considerata quasi substantia ipsius loci, seu vbi localis Angelici, sequitur vt eius quantitatem inuestigemus, siue discretam, in multitudine locorum inter se non coniunctorum positam, siue quasi continuam, in certa vnus loci

magnitudine consistentem, cui simul etiam annexa est consideratio de figura loci Angelici.

2 Assertio I. Angelus naturaliter non potest esse in locis pluribus separatis & distitis, adaequatis. Ita Theologi omnes, cum Magistro in 2. distinctione 2. & sancto Thoma hic quaestione 52. articulo 2. Ratio est: Quia locus adaequatus dicitur ille, qui adaequat ipsam vim existendi in loco ex parte locati: Ergo si Angelus habeat locum adaequatum, impossibile est, vt maiorem locum occupet; & per consequens etiam multo magis, vt locum alium plane distinctum, & separatum occupet; quia plus est occupare locum alium plane distitum, quam locum maiorem propinquum & contiguum, siue continuum. Quare hoc ipso, quod Angelus naturaliter est, & ponitur in locis pluribus, siue coniunctis, siue distitis, fieri non potest, vt vllus ex illis sit adaequatus.

3 Assertio II. Sed neque Angelus naturaliter esse potest in locis pluribus separatis & distitis, etiam inadaequatis. Haec assertio est contra Ferrariensem 3. cont. genti. cap. 68. & Caietanum hic cit. quaestione 52. articulo 2. qui docent Angelum posse esse in locis diuersis etiam distitis, ita tamen vt si contigua fierent, aut continua, vnum locum adaequatum non excederent. Quod fere etiam docuit Dionysius Cisterciensis in 2. distinctione 6. quaestione 1. articulo 1. nec dissentire videtur Marsilius in 2. quaest. 2. articulo 2. & fauent Scotus in 2. distinctione 2. quaestione 7. & Gabriel quaestione 2. articulo 3. dub. 3. qui docent, nihil in alterutram partem certi affirmari posse.

4 Sed nostra assertio est communior Theologorum; quam in primis tradere videtur sanctus Thomas citat. quaestione 52. articulo 2. Cum enim ex instituto rem hanc ibidem disputet, nunquam tamen concedit, Angelum esse posse in pluribus locis distitis; sed potius negat, vt ex solutionibus argumentorum cum ipsis argumentis collatis patet. Idem sentiunt Angelus 2. parti. quaest. 32. mem. 3. Bonauentura in 2. dist. 2. p. 2. artic. 2. quaest. 2. Egidius artic. 2. quaest. 2. Argentina in 1. dist. 37. q. 1. artic. 2. Richardus a. 2. q. 3. & Ockam quodlib. 1. quaest. 4. dum absolute asserunt, Angelum non posse esse in locis diuersis simul. Ex recentioribus vero idem aperte docent Molina hic q. 52. a. 2. Vasquez disp. 190. cap. 3. Suarez hic lib. 4. cap. 10.

5 Nec dissentit Gregorius de Valentia quaest. 3. pun. 3. Quamuis enim absolute asserat, posse Angelum esse in pluribus locis suae perfectioni inadaequatis; intelligit tamen de locis pluribus coniunctis, vt mox exemplo animae rationalis declarat. Et forte etiam Caietanus, & Ferrariensis, cum docuerint Angelum tantummodo esse in loco ratione operationis transeuntis, solum intelligunt, Angelum intralitudinem vnus loci adaequati, operari posse in partibus diuersis, & distitis, non operando in spatio seu locis intermedijs; quod verissimum est, & nostrae assertioni minime aduersatur, vt bene Suarez ibidem. Siquidem haec